

SVOBODNA SLOVENIJA

AŠO (LETO) XXIII. (17)

No. (Štev.) 22

ESLOVENIA LIBRE

Buenos Aires

27. maja 1964

Zena in boj

Revolucija je šele pokazala, kako različno je naše gledanje na svet od njihovega. Niso nas ločile le površinske razpoke, v globini je zija prepod med našim in komunističnim taborom.

Skoro v vsa področja je seglo, ponekod bolj drugod manj vidno nasprotje. Tako ni čudno, da smo tudi na ženo v narodu zrlj z različnimi pogledi. In ko je izbruhnil boj, so se žene uvrščale vanj v skladu s poklicem, ki so ga čutile kot sad te ali one ideologije.

Marksisti so si postavili za vzor ženo aktivistko — uniformirano, omedaljeno, oboroženo, hladno, uspešno, moškemu tovarišču, v dobrem in zlem, njemu enako v delu, tekmi, boju in nagradi.

Propagirali so ta lik, ga deloma urednili, mu dosledno priznali mesto v svoji družbi in ga slavili v besedi, črki in marmorju ter bronu.

Posledice, ki jih trpi vsled tega slovenska družina in preko nje narod, so znane. Vendar priznajmo, sovražnik je bil v svoji zmoti dosleden in je skušal ženo za njeno vlogo nagraditi — čeprav z edinim kar premore — z materijo, s tvornimi dobrinami.

In mi? Včasih se obnašamo, kakor da bi bila revolucija izključno moška stvar in omenjamo žene pri tem le kakor pomočnice ali kakor žrtve, ki so padale tu in tam pod streli in udarci... A o njihovem boju — nikjer besede.

In vendar so se tudi one borile, čeprav drugače, čeprav z orožjem, ki je bilo v skladu z njihovo vero, naravo in izročilom. Zato je prav, da se jih spomimo v juniju — mesecu junakov.

Če bi mogel duh preleteti vrste domobranskih bataljonov, utrdbe naših postojank, bi za vsakim borce opazil obris žene...

Mati —, ki je sina pokrivala in odprala, ko se je mlad in vročekrvn odpravil s puško iz domače hiše, je borila svoj boj... Borila ga je, ko je bil sin v nevarnosti, pa tudi kadar je bil v varnem zaklonu... Zanj, ki je odkrivala solze le Bogu, ni bilo premirja. Molitev in preudarna beseda, ki je sinu odgnala sleherni dvom, sta bila njeno orožje.

Pa žena —, ki je kljub strahu in bolečini stala možu ob strani polna razumevanja, podprla štiri vogale pri hiši, delila z možem njegove skrbi in tesnobe, svoje vsakdanje težave pa prenašala skrito v srcu, da se je on lažje posvetil stvari...

In sestra, ki je s ponosom mahala bratu-borcu, ko se je odpravil branit dom in mu bila v trenutkih malodušnosti sončni žarek, pa se vrgla s pesmijo za pero in za šivanko, nadomeščala brata v društvi in organizacijah...

In dekle, ki je svojo osebno srečo postavila pod dolžnost, bila fantu-legionarju v oporo, dvig in zanos — ne v pohujšanje...

Pa vdova, ki ni tožila in obupovala, ampak pogumno nastavila življenja obraz, pa še našla čas, da je ohranjala v otrocih živo sliko očeta-junaka in plamete ideal...

Vse so predano sodelovale v boju, katerega končni namen ni bila Smrt, temveč življenje...

Njihov del v boju je bil in je še vedno neslikovit — a bistven. Brez naših žena bi zmagovala smrt in sovraštvo, ne na fronti, temveč v srcu naroda — v družini.

A fronta, ki so jo držali možje, se je pod težo svetovnih dogodkov zrušila...

Za borce, ki so ostali pri življenju, je bilo vsaj za trenutek boja konec. Za žene ne. Krog njihovega taboriščnega ognja so se zbirali ostanki raztepane družine, ob njihovi besedi je za hip posijalo upanje iz obupa, iz njihove moči je pričela rasti begunska skupnost; kajti življenje se ne sme ustaviti niti za hip — pa četudi se zdi, da se svet krog nas ruši! Boj za človeško dostojanstvo je v veliki meri slonel na njihovih ranah... medtem ko so se celile rane. Val nas je zanesel v novi svet.

In spet — medtem ko moža oklepa skrb za kruha in streho, ter ga izrpa javno delo v naši skupnosti, se bori slovenska žena proti tisočkratni premoči sveta za svoj dom, za jezik, za vero v pravega Boga, za dušo vsakega čla-

NASSER NI NAVDUŠEN ZA KOMUNIZEM

Hruščov je minuli ponedeljek zaključil svoje propagandno potovanje po Egiptu. Iz Aswana se je vrnil z Nasserjem in Arefom v Aleksandrijo in v Kairo, nato pa po konferenci z obema odšel samo z Nasserjem v Port Said, kjer mu je Nasser razkazal egipčanska žitna polja. Hruščov je zgrabil ponujeni srp, požel nekaj žitnih klasov in dejal: „Žito je dobro.“ V ostalem pa je bil redkobeseden, ker so mu povedali, da bodo za izboljšanje egipčanskega poljedeljstva ZDA dale posojila nad 100 milijonov dolarjev. ZSSR Egiptu ne more preskrbeti umetnih gnojil, ker jih sama nima in jih uvaža z Zahoda. Hruščovu ni bilo prav, da se tudi Amerikanci vrivajo v egipčansko gospodarstvo.

V Port Saidu je Hruščov napadel tkzv. ameriško politiko letalonskih, s katero zavezniki poskušajo izvajati pritisk na posamezne vlade, da preprečijo „osvobodilne vojne na Bližnjem in Daljnem vzhodu.“ Zavezniki, se pravi ZDA, so v Sredozemlje pred kratkim namreč poslale skupino atomskih Polaris podmornic.

Ob vrnitvi v Kairo se je Hruščov spustil z Nasserjem v debato, katere vrste enotnost je prikladnejša za Arabce, Nasserjeva ali komunistična. Nasser je Hruščovu zatrdil, da se on bori in se bo boril za arabsko skupnost z nacionalističnega vidika, medtem ko mu je Hruščov sugeriral, da mora svojo borbo za skupnost prenesti na širše polje, se pravi na komunistično skupnost. Nasserjeva borba mora postati, trdi Hruščov, razredna borba.

Vsled te debate se je med njima razmerje ohladilo in postalo strogo protokolarno, prav tako med Hruščovom in Arefom. Nasser je pripravljen sprejemati sovjetsko finančno in tehnično pomoč, komuniste pa v Egiptu in med Arabci preganja ter jih je v Kairu zaprtih več sto. Tik pred prihodom Hru-

ščova v Egipt jih je nekaj dal izpustiti na svobodo v znak prijateljskega razpoloženja do Hruščova.

Pred Hruščovim odhodom iz Egipta sta Nasser in Hruščov izdala skupno poročilo, iz katerega je razvidno, da je ZSSR naklonila Egiptu novih 227 milijonov dolarjev posojila, Nasser pa je Hruščovu vsaj na papirju obljubil, da bo podpiral sovjetsko zunanjo politiko. Nasser v poročilu zatrjuje, da priznava, da je ZSSR tudi azijska država — kar ji rdeči Kitajci osporavajo —, dalje da je tudi on proti ameriškim poletom nad Kubo in nad Severnim Vietnamom, ne smatra pa, da bi ameriško vmešavanje v kubanske zadeve pomenilo nevarnost za svetovni mir. O tej zadevi so v poročilu navedene samo izjave Hruščova. Glede Laosa pa Nasser in Hruščov pravi, da nasprotujeta kršitvi ženevskega sporazuma, ne navajata pa, kdo krši sporazum.

Hruščov je, kakor razvidno iz njegovih izjav med bivanjem v Egiptu, prišel tja predvsem zato, da bi rdeči Kitajski zamajal, če ne izpodnesel tla na afriškem kontinentu. Oba komunistična velikan se bijeta za ta kontinent, iz katerega so se tako na vrat nos umaknile zahodne velesile po drugi svetovni vojni. Med afriškimi narodi je opaziti, da so se po prvih medenih tednih samostojnosti začeli prebujati v resen pogled na svet in da ugotavljajo, da od vzhodnega tabora nimajo mnogo pričakovati, ker sam nima mnogo. Zato se večina afriških držav sicer počasi, pa vztrajno izmotava iz objema sovjetskih mamil in išče nadaljnjo gospodarsko in finančno pomoč ter tudi idejno navodila na Zahodu. Pazijo pa se, da se ne bi navezale na kateri blok. Zahodnjakom ta politika afriških držav prija, sovjetski in kitajski komunisti pa kljub temu upajo, da bodo lahko prodrli na črno celino in jo iztrgali Zahodu.

Romunija se izmotava iz sovjetskega bloka

V sporu med rdečo Kitajsko in ZSSR je, kakor kaže, Romunija izkoristila priliko in se poskuša izmotati iz sovjetskih gospodarskih klešč, v katere je bila vključena od druge svetovne vojne naprej.

Že dolge mesece sovjetsko-kitajskega spora je Romunija poskušala igrati vlogo nekakega posrednika med Maoceungom in Hruščovim. Romunska delegacija je bila v Pekingu s predlogi iz Moskve, kako rešiti spor. V Pekingu so romunski delegaciji natresli svojih predlogov, ki jih je ponesla Hruščovu. V svoji posredniški vlogi se Romunija ni nagibala ne na eno ne na drugo stran, zavedajoč se nevarnosti za tistega, ki se znajde med dvema ognjema. Albaniji ni mogla slediti, se pravi, ni se mogla odkločiti za Kitajce, ker ima z ZSSR skupno mejo, tako da jo sovjetska vojska lahko vsak trenutek popolnoma podjarmi, kakor se je zgodilo Madžarski.

Vendar je med romunskimi komunisti naraščal pogum in želja po večji neodvisnosti od Moskve sedaj, ko je Kremelj tako zaposlen s Kitajsko. Podžgal jih je bolgarski zglede protikomunističnih demonstracij v Sofiji za pravoslavne velikončne praznike, še bolj pa jugoslovanski zglede, ki se vleče že po romunskih tovarnah in univerzah na 16 let.

Zato so pred dobrim mesecem začeli sestankih bučno razpravljati o „nujnosti rešitve izpod ruske dominacije.“ Ti

na družine, ponižno in brez hrupa. Ne dela tega pod vplivom propagande in ne za nagrado, temveč ker je zvesta svojemu poklicu in načelom, za katera so padali bratje, možje in sinovi.

Sredi med nami so, pa vendar mnogokrat niti ne opazimo njihovega vztrajnega napora in boja, kakor da ne bi cenili njihovih uspehov in da smo vzvišeni sodniki njihovih porazov.

Da bi jim — junakinjam tega boja — postavili spomenik — ne z marmorja — temveč iz skromnih besed priznanja in zahvale, se ne spomnimo, čeprav jih v srcu občudujemo; smo jim hvaležni ter v duhu ponavljamo: Bog vam plačaj!... A z jezika... ne, z jezika nam ne gre.

—ar.

Uporniki na Kubi

Castro in njegovi pajdaši so živeli v največjem strahu pred napovedano invazijo kubanskih emigrantov vse do 20. t. m., ko je napočil dan, ki bi moral v zgodovini Kube pomeniti začetek splošnega napada na Castrovo komunistični režim in njegovo končno uničenje.

Po vsem otoku je bilo proglašeno obsedno stanje in policijska ura od devetih zvečer do petih zjutraj. Vsem trdim ladjam je bilo objavljeno, da se smejo približati otoku samo na razdaljo 10 km, havanski radio pa je grozil napadalcem, da „jih bo naše ljudstvo zravvalo z zemljo, če se bodo drznili stopiti na otok.“

Castro je mobiliziral tudi delavstvo, predvsem v provinci Oriente na vzhodnem delu otoka.

Dvajseti maj je medtem minil brez dogodkov za zunanji svet. V noči od 20. na 21. maj pa so se v zraku pojavile tri uporniške radijske postaje, ki so z otoka začele oddajati v svet. V svojih prvih oddajah so začele pozivati kubansko prebivalstvo, da je napočil čas „neusmiljene borbe proti Castrovem režimu. Naši borci so že na otoku,“ so oddajale te tajne radijske postaje, „kubanski gozdovi so polni svobodnih mož pripravljenih na upor.“

V Miami, kjer živi največ kubanskih emigrantov, so se širile najrazličnejše novice. Vodje različnih vojaških in političnih organizacij so izginili, tako da je na splošno prevladalo mnenje, da so se tajno izkrcali na Kubi z večjimi ali manjšimi oddelki, da tam začno s sabotažnimi akcijami proti komunistom. Med uporniški vodji so najbolj znani Artime, Ray in Veneciana. Iz tajništva teh organizacij so prišla poročila, da niso imeli posebnih težav pri izkrcanju na otoku. Artime je prisegel,

da se bo od 20. maja t. l. dalje boril proti Castru na Kubi sami.

Medtem so kubanski emigranti v ZDA in drugih srednjeameriških državah izvedli referendum, s katerim so se v veliki večini izrekli za ustanovitev skupnega poveljstva odn. nekake vlade v izgnanstvu, ki jo sestavljajo: 31 letni Eneido Oliva, poklicni vojak, ki se je udeležil propadle invazije na Kubo; Ernesto Freyre Varona, 53 letni advokat; 43 letni notar Aurelio Fernandez Diaz; 51 letni delavski vodja Vicente Rubiera Feito ter 24 letni univerzitetni študent prava Jorge Mas Canosa. Referendum so izvedli direktno ali s pismenim stikom med 75.000 kubanskimi nad 21 let starimi emigranti, od katerih je samo 979 glasovalo negativno.

Raul Castro, Castrov brat in njegov obrambni minister in Che Guevara sta po havanskem radiu in televiziji smejala emigrante, da se samo širokoustjo in da so „navadni črvi, ki jih bodo naši škornji poteptali v prah.“ Priznala sta, da je prišlo sicer na več krajih v notranjosti otoka do spopadov med Castrovo milico in uporniki, vendar „začeli bomo protiofenzivo proti črvom, ki so se dvignili proti nam, navdušeni zaradi poročil o invaziji.“ Guevara je izjavil, da če bodo emigranti še naprej napadali otok, bo Kuba s sovjetskimi raketami bombardirala Cabo Kennedy (prejšnji Cabo Cañaveral) in Miami.

ZDA ob teh dogodkih molčijo ter budno zasledujejo razvoj položaja v karibskem morju. Zunanji ministri južnoameriških držav pa se pripravljajo na konferenco Medameriške organizacije, ki jo pripravlja predvsem Venezuela, na kateri naj bi se dogovorili o nadaljnjih skupnih nastopih proti Castrovem režimu.

I Z T E D N A V T E D E N

V Peruju so, kakor v Argentini, delavci pretekli teden zasedli tovarne. Razlika je bila v tem, da je tam policija nastopila proti delavstvu ter izpraznila samo v Limi nad 18 tovarn s 15.000 delavci. Pri čiščenju je bilo več delavcev in policistov ranjenih. Tako v Peruju kakor v Argentini proučujejo, če nima skoro istočasna okupacija podjetij v obeh državah medsebojne zveze.

ZSSR dolguje organizaciji ZN večje vsote dolarjev za vzdrževanje oddelkov ZN predvsem v Kongu in na Srednjem vzhodu. Vsaka članica ZN mora imeti po pravilniku vse svoje pristojbine plačane pred začetkom vsakoletnega zasedanja Glavne skupščine, sicer nima pravico glasovanja. Ker ZSSR ne plača svojega prispevka za Kongo, so nekatere države predlagale, naj bi Moskvi letos odvzeli pravico glasovanja. Ameriška vlada se trudi, da bi spremenila tozadevni člen pravilnika, da ne bi Moskve spravila v neprijeten položaj.

V Laosu komunisti vzemajo vedno več ozemlja tako, da so se Anglija in ZDA sedaj začele resno baviti s francoskim predlogom o ponovnem sklicanju ženevske konference. ZDA so sicer obljubile Laosu vso vojaško pomoč in so tudi začele z izvidniškimi poletmi nad severnim Laosom, vendar se je njihov poseg v to gverilsko vojno pokazal kot popolnoma nezadosten in premalo odločen. ZDA so prosile Moskvo, naj bi vplivala na laoske komuniste, da prenehajo s prodiranjem. Moskva je posredovanje obljubila. Glavno pomoč pa, kakor je znano, laoski komunisti dobivajo od rdeče Kitajske, ki si na vsak način hoče zagotoviti nadvlado nad jugovzhodno Azijo.

V Oslu na Norveškem je policija odkrila bombo, ki jo je postavil neznanec v rezidenco, v kateri bo stanoval Hruščov, ko bo v kratkem obskal Norveško. Hruščov bo predvidoma prišel na Norveško 29. jun. in bo tam ostal do 4. jul.

Na Cipru vodijo preiskavo glede 84 turških talcev, ki so jih grški Ciprčani pred tedni polovili in skrili. Poveljstvo ZN zahteva od Makariosa, da doseže od Grkov, da talce vrnejo žive in zdrave ter so mu določili za to prejšnji petek. Makarios Grkovi ni mogel prepričati, da naj talce vrnejo ter je zato turški podpredsednik Cipra Fazil Kučik obtožil Grke, da so talce verjetno pobili. Medtem se je Makarios začel nagibati vedno bolj na stran upornikov tudi v zadevi

delitve otoka na grški in turški del, zahtevi po izselitvi turške manjšine pa je zaenkrat opustil. Pod turškimi streli je prejšnji teden padel tudi prvi vojak ZN.

Alžir je z ZSSR podpisal pogodbo, po kateri bodo imele sovjetske podmornice oporišče v tej severnoafriški državi. Ben Bella je izgnal iz alžirskih oporišč Francoze, sedaj pa uvaja vanje Sovjete, piše pariški dnevnik Figaro.

Kenija, srednjeafriška država, je podpisala z rdečo Kitajsko pogodbo, po kateri ji bo Peking poslal skoro 15 milijonov dolarjev strojev in druge tehnične pomoči. Posojilo bo Kenija morala vrniti v 10 letih. Kenijska vlada trdi, da Peking ni postavil za posojilo nobenih političnih pogojev.

Brazilski predsednik Castello Branco je objavil, da odslej naprej brazilski generali ne bodo smeli dajati več političnih izjav, ker je zanje odgovorna izključno samo vlada. V zadnjem tednu so oblasti zaprle zopet okoli sto ljudi, osumljenih komunistizma. Cenzura nad domačimi in tujimi tiskovnimi agencijami še vedno traja.

Pavel VI. namerava v kratkem ustanoviti komisijo, ki naj bi reformirala in modernizirala vatikansko kurijo. Kurija je upravni organ katoliške Cerkve, ki jo vodijo kardinali, nastanjeni v Vatikanu. Lansko jesen je papež Pavel VI. napovedal modernizacijo kurije v nekem govoru, v katerem je dejal, da „potrebuje sprememb v svoji strukturi, ki je že stara več stoletij.“ Za predsednika komisije bo imenovan, trdijo v Vatikanu, 75-letni Francesco Roberti, prefekt vatikanskega vrhovnega sodišča.

General De Gaulle je v terek skupno z zahodnonemškimi predsednikom Lübkejem in vojvodinjo Luksemburško odprl nov prekop na reki Moseli. Je to prvi De Gaullov nastop v javnosti po operaciji. Vsem zasebnim letalom je bilo prepovedano letati nad področjem prekopa za časa slavnosti. Trije poglavarji držav so se skupaj peljali po novem prekopu skozi ozemlja treh držav in s tem storili nov korak k zahodnoevropski gospodarski in politični skupnosti. Zgraditev prekopa je stala 195 milijonov dolarjev.

Nennijski socialisti v Italiji so ponovno odklonili Saragatovo ponudbo, naj bi se oboji socialisti združili in tako zrušili sedanjo italijansko vlado. Saragat se je s svojimi socialisti ločil od Nennija leta 1947 in osnoval stranko socialdemokratov.

✚ Vladko Maček

Dr. Vladko Maček, predsednik Hrvatske kmetijske stranke in predsednik hrvatskega narodnega vodstva v emigraciji, je umrl.

Tako je odšel iz družbe naših političnih emigrantov iz Jugoslavije najstarejši in najuglednejši politik, človek izredno dobrega srca, zgledno vztrajen borec za vse, kar je smatral dobrim in koristnim za narod, ki mu je dal svoje zaupanje in ki ga je on politično usmerjal in vodil zadnja desetletja.

Izgubili smo tudi iskreno dobrega prijatelja. Slovencev. Dr. Vladko Maček je bil sin slovenskega očeta. Rad je preživel počitnice na domu svojih dedov v zeleni štajerski in kasneje je s svojo lastno družino pogosto obiskoval slovenske kraje. Kot malokdo je dobrodu poznal slovensko kmetijsko življenje. Rad je bil med Slovenci, rad je v pogovoru navajal slovenske pregovore in naša ljudska gesla. V zabavni družbi je rad recitiral na pamet slovenske pesnike, zlasti Gregorčiča, Prešerna in Vodnika. Tudi zapel je slovensko pesem, ki jih je izredno veliko znal po besedilu in melodiji.

V javno življenje je vstopil po prvi svetovni vojni kot eden prvih sodelavcev ustanovitelja Hrvatske kmetijske stranke, Stjepana Radića. Bil je podpredsednik te stranke in po Radićevi smrti postal njen predsednik. Stranka je pod njegovim vodstvom dobila absolutno večino med vsemi Hrvati tako, da je bil v zadnjem desetletju pred drugo svetovno vojno dr. Vladko Maček nesporni politični predstavnik hrvatskega naroda in Hrvatske. Med nemško okupacijo, pod ustaškim režimom med vojno, je bil dr. Maček deloma v zaporih in kazenskih taboriščih, deloma priprt v svojem stanovanju v Zagrebu ali konfiniran na svojem kmetijskem posestvu v Kupincu. Ob koncu vojne je izbral svobodo in odšel v politično izgnanstvo.

Dr. Maček je po Radićevem nauku in zgledu ter po svojem globokem krščanskem prepričanju bil vse življenje predvsem borilec za pravice in korist kmetijskega stanu. Hrvatski in vsak kmet je bil njegova prva ljubezen in skrb. Kmetijska družina, njena zemlja, njen znoj, njeni žulji, to in vse kar je vsebina življenja svobodnega kmeta, je bilo dr. Mačku vir narodove moči in zdravja, lepote in pobude, najdragocenejše narodovo bogastvo; zato mora biti predmet vse ljubezni narodnih delavcev in združen za javno blaginjo, srčika narodne politike. Razumeval je politično življenje kot moder kmetijski gospodar, politično svobodo kot pomen kmetijski svobodnjak, odnose z drugimi narodi pa kot dober sosed, član srenje. Kmetijska družina mu je bila tudi jamstvo in čuvár duhovnega narodnega zdravja in napredka.

V Jugoslaviji je dr. Maček skušal doseči notranjo ureditev, v kateri naj bi: „Vsak narod imel svoj denar in kruh v svoji torbi, svojo puško pa na svoji rami“. Proti centralizmu, za čim popolnejšo samostojnost in neodvisnost jugoslovanskih narodov si je prizadeval pa istočasno poudarjal svojo vero, da ti narodi morajo zaradi skupnih interesov ostati v državni skupnosti napram tujini.

Očitno je, da smo Slovenci z možem takih političnih misli lahko iskreno sodelovali, kadarkoli je bila prilika in da se na obeh straneh narodni zastopniki prizadevali, da bi bilo to sodelovanje čim stalnejše in vse bolj vsestransko. Dr. Maček je bil graditelj slovensko-hrvatske in jugoslovanske skupnosti.

Dasi je velik del življenja moral preživeti po ječah in zaporih zaradi kazni, ki si jih je nakopal s svojimi političnimi nastopi, so ga prijatelji in sovravniki čistili in spoštovali kot politika in državnik, ki je nad vse cenil mir, mir ohranjal in se zanj prizadeval ter vedno najodločneje obsojal vsako nasilje. Zlasti mednarodno vojno je smatral za najstrašnejše zlo in nesrečo. Hrvatje so mu rekli „naš Gopon — Mirovovrac“. Tujci so mu dali vzdevek „hrvatski Gandi“.

Da bi svojemu hrvatskemu in vsem jugoslovanskim narodom ohranil notranji mir, je sklenil s knezom Pavlom sporazum Cvetković-Maček, ki naj bi Jugoslavijo okrepil in pripravil na hude zunanje nevarnosti, ki jih je nosil vihar hitlerjevske osvojalne vojne. Da bi Jugoslavija ne postala žrtev, je bil najodločneje za sklenitev takozvanega dunajskega sporazuma v letu 1941. Kot svobodnjak in mirovovrac je bil do konca nepopustljiv nasprotnik ustaške in komunistične diktature.

Za zadnji božič je objavil politično pismo, ki ga je končal takole: „Jaz v

VELIKASTEN POGREB VODITELJA HRVATOV

Pogreb dr. Vladka Mačka, predsednika Hrvatske kmetijske stranke, je bil v ponedeljek dne 18. maja v Washingtonu, D. C. Ob pol desetih so se pričeli žalni obredi, ki jih je vodil msgr. dr. Ante Livajusić, nekdanji gimnazijski profesor v Sarajevu, asistiral pa stamuč. gg. dr. Stjepan Lacković in dr. Častimir Hajić, OFM. V cerkvi Božjega rojstva je dr. Livajusić daroval slovesno pogrebno sv. mašo in v prelepi pridigi orisal lik in pomen pokojnega za narodno življenje Hrvatov. Dr. Mačkov grob je na pokopališču „Gate of Heaven“ na Georgia Ave. Če bo domovina v dogledni bodočnosti dosegla svobodo, ga nameravajo prepeljati v Zagreb. V pogrebni sprejedu je bil neposredna pokojnikova rodbina: soproga Josipa Maček, hčerka Mrs. Nena Lewis s svojim možem, prof. dr. John Lewis, sin dr. Andrej Maček s soprogo Miriam, pokojnikov tajnik, odvetnik dr. Branko Pešelj s soprogo Melito, glavni tajnik stranke dr. Jurij Krnjević, bivši poslanec dr. Ivan Pernar s soprogo Ano, zastopstvo Hrvatov iz Zahadne Evrope, zelo številni zastopniki hrvatskih organizacij in hrvatskih naselbin iz raznih krajev Združenih držav in Kanade, med katerimi sta bila g. Simunović iz Loderaina in Zimmermann iz Clevelanda, podpredsednik Odbora za svobodno Evropo iz New Yorka, Mr. Bernard Yarrow, industrialec William B. Smyth iz New Yorka, ki je prišel k grobu svojega dolgoletnega prijatelja, dasi sam bolan, mnogi ameriški prijatelji pokojnega in močna zastopstva Mednarodne kmečke zveze, Slovencev, Srbov, Bolgarov, Čehov, Slovkov, Madžarov, Romunov, Polja-

kov, Litvancev, Latvijcev, Estoncev, Ukrajincev, Albancev in drugih narodov, ki so sedaj v Vzhodni Evropi pod komunističnimi diktaturami. Od Slovencev so med drugimi bili ob grobu: dr.

Miha Krek z gospo Malko, ga. Nija Natlačenova, prof. dr. Ciril Zebot in Viktor Mejač. Poslovilni govori so zaključili žalno slovesnost. Govorili so: dr. Jurij Dimitrov v imenu Mednarodne kmetijske zveze za Srednjo Evropo, zastopniki hrvatskih političnih in narodno-prosvetnih združenj ter glavni tajnik dr. Jurij Krnjević.

Predsednik Narodnega odbora za Slovenijo dr. Miha Krek je poslal k mrtvaškemu odru dr. Mačka venec rdečih nageljnov z napisom: Voditelju Hrvatov — Slovenci.

TRŽASKA IN PRIMORSKA

Volilni rezultati na Tržaškem in Goriškem

Kot smo poročali v zadnji številki Svobodne Slovenije, so demokratični Slovenci pri volitvah v Deželni svet za Furlanijo in Julijsko Benečijo dosegli deset tisoč glasov in s tem enega poslanca. Dosegli so cilj, ki si so ga zastavili. Res sta izvoljena še dva Slovenci. Toda izvoljena sta na listi italijanske komunistične partije in zato ne bosta mogla podpirati slovenskih narodnih interesov. V svojih odločitvah bosta odvisna od smernic italijanske KP.

Novi parlament je sestavljen tako, da ima v njem največ poslancev italijanska krščansko-demokratska stranka in sicer 28. Tej slede komunisti z 11 poslanci. Socialistična stranka jih ima 7, socialdemokratska stranka 6, liberalci 4 ter MSI (neofašisti) 3. Po enega pa Slovenska skupnost in pa PSIUP. Krščansko-demokratska stranka ne bo imela sama zase večine n se bo morala povežati s kako drugo stranko.

Število glasov za listo Slovenske skupnosti je v posameznih krajih sledeče: Trst mesto in okolica: Staro mesto 66, Novo mesto 522, Mitnica 360, Sv. Jakob 342, Rojan 388, Škedenj 278, Sv. sobota 196, Lonjer-Katinara 78, Sv. Ivan 321, Sv. Alojzij 77, Roccol 129, Greta 151, Barkovlje-Grljan 204, Opčine 350, Prosek 184, Sv. Križ 135, Bani-Trebeče 90, Gropada-Padriče 81, Bazovica 139.

V okoliških občinah tržaškega ozemlja pa je bilo število glasov za Slovensko skupnost tako: Devin-Nabrežina 819, Dolina 709, Milje 71, Zgonik 224, Repentabor 144.

V vseh teh občinah je število slovenskih glasov od lanskih drž. volitev občutno naraslo. Vedno več je takih, ki so prej glasovali za italijanske stranke a so spoznali, da so bili njihovi glasovi izgubljeni. Spoznavajo, da za Slovenca ni mesta v neslovenskem taboru.

Na Goriškem pa so bili izidi za Slovensko skupnost sledeči: Goriška občina 1897. Po mestnih predelih je lista Slov. skupnosti dobila: Štandrevž 240, Podgora 146, Pevna 169, Gorica-sever 229, Gorica-Ulica Croce 116, Gorica-jug 158, Gorica-center 424, Sv. Rok 158 in Srce Jezusovo 191.

V podeželskih občinah je pa dobila lista Slovenske skupnosti: Doberdob 246, Sovodnje 404, in Števerjan 258.

V celoti je dobila lista Slovenske skupnosti na Tržaškem 6957 glasov, na

teh razmerah ne morem drugega kot prositi vsemožnega Boga, da tako Hrvatom kakor Srbom razsvetli pamet, da se ne bi dali nikdar več od nikogar zapeljati, da bi srbsko-hrvatske račune skušali reševati z bodali in noži.“

Ameriški in vsi drugi svobodni Slovenci prejemamo vest o smrti dr. Vladka Mačka z globoko žalostjo in sočustvovanjem. Iz vseh naših src sedaj mi posimo vsemožnega Boga, naj mu da svoj večni mir.

Dr. Miha Krek

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Proslava obletnice rojstva argentinske svobode

V ponedeljek, dne 25. maja, so v Argentini po vsej državi proslavljali praznik Majске revolucije, t. j. dneva, ko je Argentina pred 154 leti dobila svojo prvo narodno vlado. V Buenos Airesu so prihajali v teku dopoldneva izrekat čestitke predsedniku republike dr. Arturju Illiji ministri njegove vlade in vrhovnega drž. sodišča, visoki cerkveni dostojanstveniki in vojaški poveljniki, poslanci, senatorji ter člani diplomatskega zbora.

Z ministri svoje vlade in vojaškimi poveljniki se je predsednik dr. Illia ob dvanajstih napobil iz vladne palače v buenosaireško katedralo, kjer je imel buenosaireški nadškof kardinal Caggiano slovesno zahvalno službo božjo.

Zaradi varčevanja so ostale prireditve, ki so bile na sporedu druga leta na ta dan odpadle. Tako zjame razkošna predstava združenja s sprejemom v gledališču Colón.

Podpredsednik republike dr. Perette o petroleju

Na nedavna vprašanja časnikarjev je podpredsednik dr. C. Perette med drugim odgovarjal tudi na razna vprašanja, ki so se nanašala na petrolejske pogodbe z različni ameriški družbami. Odločno je poudaril, da vprašanje neveljavnosti petrolejskih pogodb za vlado sploh na obstaja več. Sodna oblast mora sedaj samo še ugotoviti, kdo komu kaj dolguje. Pri tem je naglasil, da je bilo ugotovljeno, da nekateri petrolejske družbe sploh niso plačevale nobenih davkov ne v Argentini in tudi ne v ZDA. Končno je strnil poglede sedanje vlade na sedanja argentinsko stvarnost v naslednjo ugotovitev: Vlada ni želela in ne želi imeti sporov z nikomer. Ne želi imeti problemov ne z delavci, ne z lastniki podjetij, ne s Cervkijo, ne z oboroženimi silami in ne z vseučiliško mladino.“

Državna konvencija privatnih šolskih zavodov

Med tem, ko je vprašanje privatnega šolstva v Črdbi odprto, je bil v Buenos Airesu dne 24. in 25. maja vsedržaven kongres predstavnikov privatnih šolskih zavodov iz vse Argentine. Navzočih je bilo 4000 delegatov privatnih, osnovnih in srednjih šol v državi. Predsednika republike dr. Illio je zastopal njegov brat prof. Ricardo Illia, ki je ob začetku zborovanja tudi potegnil narodno zastavo na drog ob igranju državne himne. Na kongresu so bile navzoče različne cerkvene osebnosti, tako katoliške, kakor tudi predstavniki ostalih kršč. Cerkev v Argentini.

Predsednik pripravljalega odbora za ta kongres dr. Carlos Biedma je v pozdravnem nagovoru poudarjal, da so bili delegati „pozvani, da resno razmišljajo o privatnem šolstvu in naj določijo položaj, ki naj ga dobi privatna šola kot osnovna ustanova demokratske ureditve države, ter poslanstvo njenega polnega sodelovanja za napredek države“. Duhovnik Carlos Olivera Lahore je kot predstavnik združenja za svobodo pouka poudarjal, da je privatna šola sestavni del državne vzgoje že iz prvih začetkov argentinske narodnosti, kajti

najmanj 20 milijonov dinarjev, ki se jih niso mogli nadejati od nobene strani. Delavsko-prosvetno društvo Svoboda je v Bizoviku že dalj časa obstajalo le formalno in dvorane praktično ni več potrebovalo.

Na združnem domu, ki je bil zgrajen v glavnem z udarniškim delom, je ostalo 800.000 dinarjev dolga, ki ga bizoviška Svoboda nikakor ni mogla plačati. Dvorana je bila že pred tem deloma skladišče, deloma stanovanje in podobno.

Mimo naštetih motivov, za katerimi tiči gospodarska nuja in imajo torej svojo železno logiko, velja omeniti še naslednja dejstva:

Bizovik pravzaprav ne sodi v gospodarsko pasivnejše kraje. Zaslužek v njem ni nikakršna redkost, saj leži blizu močanskega industrijskega bazena. V njegovi sosesčini pa delujejo kar tri tovarne: Totra, Zima in Papirnica Vevče. Zaposlujejo tudi žensko delovno silo.

Dom delavsko-prosvetnega društva Svoboda v Hrušici, ki naj bi Bizovičanom nadomestil izgubo dosedanje dvorane, služi le kino predstavam in priložnostnim proslavam. Ostali kulturni in telovadni domovi v okolici so že prej doživeli podobno usodo: v nekdanjem telovadnem domu v Polju domuje obrat Izolita, kulturni dom v Zadvoru je že dalj časa zaprt, ker tamkajšnja Svoboda obstaja samo še formalno. Bivši dom Partizan v Štepanji vasi, ki je občasno služil tudi kulturnim namenom,

privatna iniciativa je s svojimi napori in žrtvami civilizirala in kulturno dvigala po prostorni državi razkropljena ljudstva. Poudarja, da privatna in drž. šola z rama ob rami vršita težko in naporeno delo za napredek države in kulturni dvig njenega naroda. Leon Halpern je govoril v imenu tistih privatnih ustanov, ki so priključeni državnim zavodom. Naglašal je veliko korist, ki jo ima država od vlaganja svojih sredstev za dviganje izobrazbe ljudstva. Zato se zavzema, naj država še bolj podpira tako državno, kakor privatno šolstvo.

O referatih so razpravljale posebne komisije ter so končne predložile plenarnemu zborovanju v odobritev razne resolucije. V njih je med drugim ponudjeno načelo, „da je kulturna svoboda bistvena za človeško osebnost ter da privatna šola izhaja iz izvajanja kulturne svobode, nudeč različna pota za pridobitev kulture, nad katero ne vlada vse absorbirajoča sila države“. Končno poudarja neodtujljivo pravico staršev do odločitve vzgoje za svoje otroke, poudarjajoč, da je ta pravica vsebovana tudi v argentinski ustavi. Zato njeno kršenje predstavlja kršitev ustavnih določil, pa tudi Deklaracije človeških pravic OZN, ki tudi tako pravico poudarja.

Še o „bojnem načrtu“ CGT

30.000 kovinskih delavcev in 14.000 tekstilnih nameščencev je bila glavna tiste sile kovinarskih in tekstilnih sindikatov, ki so prejšnji teden v Buenos Airesu in v notranosti države zasedli več tovarniških obratov, njihove lastnike pa imeli ves ta čas priprte kot talce. Listi poročajo, da je resnica, da je bila zasedba obratov izvršena na povsem mirnem način. Toda dejstvo je, da je bila zasedba izvršena pa do vseh podrobnosti izdelanih načrtih in da predstavljajo kršitev svobodnega razpolaganja s privatno lastnino, ki je zajamčena v ustavi. Zato opozicijske skupine vladi zamernjajo, da sama ni odločno segla po izvajanju zakonodaje za zaščito privatne lastnine in za nedotakljivost človeške svobode in da je vso zadevo izročila v razpravljanje sodni oblasti. Isti krogi zatrjujejo, da načrti, ki jih sedaj izvaja CGT, gredo mnogo dalje, kakor pa samo zahteve po nujnem reševanju socialnih vprašanj. V podkrepitev takih trditvev navajajo izjavo glavnega tajnika CGT Alonsa, da CGT z izvajanjem svojega bojnega načrta zahteva „spremembo sedanjega sistema“.

Zahteva po koncentracijski vladi

Federacija sredinskih strank, ki zlasti v provinci Buenos Aires doživlja precejšnjo krizo zaradi dosež. podpiranja sedanje ljudskoradikalne vlade, je po večdnevem razpravljanju objavila sporočilo, v katerem hudo kritizira vlado. Dalje v njem zatrjuje, da je položaj v državi tako resen, da bi ga mogla rešiti samo močna koncentracijska vlada z izbranimi in sposobnimi močmi.

Člani vodstva ljudske radikalne stranke s predsednikom dr. Balbinom na čelu so pa obiskali predsednika republike ter mu znova potrdili sohdarnost stranke z delom vlade in mu zagotovili še nadalje vso pomoč.

Francoski poljedelci v Argentini

Za Francijo so še vedno pereč problem družine poljedelcev, ki so se vrnile iz Alžira. Kakih 3000 jih je moglo dobiti zaposlitev v Franciji, med tem ko se jih je ali bo moralo kakih 12.000 teh družin izseliti preko morja. V Argentini je prišlo doslej 110 teh družin, od katerih se jih je 45 naselilo v Formosi, 65 pa v provinci Entre Ríos. Vsaka teh družin je dobila od francoske vlade poleg plačane voznje še tele ugodnosti: 25.000 dolarjev (t. j. približno tri milijone in pol pesov) za nabavo poljedelskih strojev, 800.000 pesov za zgradbo stanovanjske hiše in še okrog 200.000 za pomoč v prvem letu izseljstva.

je že poldrugo leto v lasti tovarne bohmonov in keksov Sumi.

Za popolnejši dokument velja dodati samo še dva dodatka:

Gradnja bizoviškega združnega doma je stekla leta 1948. Takrat so se Bizovičani lotili dela s tako vnamo, da je mladinska četa za svoje prizadevno udarniško delo dobila... prehodno zastavico kot najboljša mladinska četa v okraju. Danes tako združni dom kot dvorana v Bizoviku sploh nista potrebna in taisti mladinci — zdaj že skoraj odrasli ljudje, ne najdejo ne časa ne veselja za kakršnokoli kulturno-prosvetno delo.

Istočasno z adaptiranjem dvorane v industrijski obrat poteka v Bizoviku še ena gradbena dejavnost: Z denarjem vernikov se obnavlja bizoviška cerkev. — M. R.“

Novice iz Slovenije

Ljubljanski nadškof dr. Jože Pogačnik je imenoval za generalnega vikarja ljubljanske nadškofije dr. Stanka Leniča, dosedanjega župnijskega upravitelja v Sodražici. Dr. Stanko Lenič je bil svoj čas tajnik pok. škofa dr. Gregorija Rožmana.

Slovenski ordinariji so se 6. aprila zbrali v Ljubljani in ustanovili Slovenski medškofijski liturgični svet. To so storili na podlagi odloka II. vaticanskega zbora o svetem bogoslužju, ki v 45. čl. predvideva ustanovitev odbora duhovnikov v vsaki škofiji, ki posebej študira vprašanja svetega bogoslužja in predlaga škofi potrebne spremembe. Delo teh škofijskih liturgičnih svetov bo ustanovljeni Slovenski medškofijski liturgični svet vzporejal, da bo prišlo do navodil in uredb, ki bodo veljale za vse ozemlje, kjer prebivajo Slovenci.

V medškofijski liturgični odbor so bili imenovani za zastopnike ljubljanske nadškofije: generalni vikar dr. Stanko Lenič, dr. Janez Oražem, rektor bogoslovnega semenišča in dr. Marjan Smolik, prefekt v semenišču, ki se trenutno mudi na študiju v Parizu. Za tržaško-koprsko administraturo so bili določeni: Štefan Strle iz Podgrada, France Koritnik iz Lazareta, Cvetko Gregorič iz Studenega ter Bojan Ravbar iz Kopra.

V Mariboru je umrl 78 let stari jezuit p. Anton Bukovič. Deloval je v dušnem pastirstvu v raznih krajih. Med drugim je bil tudi misijonar med slov. izseljenci v Makedoniji. Tu se je naučil tudi albanskega jezika, da je lahko pridigal in spovedoval v tem jeziku. Znan je tudi po tem, da je ustanovil verski list „Blagovest“, ki izhaja v Beogradu.

Slovenski oktet ima znova za sabo uspešno koncertno turnejo. Aprila meseca je imel uspešni koncert v operi Regio v italijanski Parmi. Koncert je bil v vrsti prireditvev ob proglasitvi bratstva med Ljubljano in Parmo. Glasbeni kritiki iz Ljubljane in Parme so se o koncertu Slovenskega okteta izražali z najbolj laskavimi ocenami. Po vrnitvi v domovino je Slovenski oktet priredil več koncertov v Sloveniji in Srbiji, dne 14. maja je pa bil povabljen na Dunaj, da v tamošnjem Konzerthausu poda koncert narodnih pesmi narodov Jugoslavije. Tudi s tem koncertom je Slovenski oktet potrdil svoj stari sloves, ki ga uživo pred avstrijskim glasbenim svetom. To dokazuje povabilo, ki ga je dobil, da v začetku avgusta nastopi s klasičnim programom v okviru tako imenovanih „Palais Konzerte“.

Slovenska filharmonija iz Ljubljane je s svojim gostovanjem dne 8. maja dossegla v Celovcu na Koroskem znova izreden uspeh. Njen simfonični orkester je pod vodstvom Boga Leskovića izvajal najprej uverturo k operi „Ruslan in Ljudmila“ ruskega glasbenika Mihajla Ivanoviča Glinka, zatem „Koncert za violino in orkester“ 42-letnega Uroša Kreka iz Ljubljane, učenca Lucije Marije Škrjanca. Kot solist je v tem delu nastopil Rok Klopčič, ki ga prištevamo med najboljše violiniste v Jugoslaviji. Višek koncerta je pa bila Sedma simfonija češkega glasbenika Antonina Dvořaka. Navdušenje občinstva je bilo tolikšno, da so ljubljanski gostje morali dodati še Kolo iz Gotovčeve opere „Ero z onega sveta“. Po koncertu je bil v prostorih koroske deželne vlade sprejem v počastitve ljubljanskih gostov, katerega so se udeležile razne osebnosti koroske deželne vlade in vidni funkcionarji sed. kom. oblasti iz Ljubljane.

Med slovenskimi pevskimi se je začela v zadnjem času uveljavljati altistka Marija Bitenčeva. Aprila meseca je pela pesmi jugoslovanskih skladateljev v tržaškem in graškem radiu. Pred tem je že nastopila na Dunaju, v Toulusu, Parizu in Londonu.

Basist ljubljanske opere Ladko Korošec ne uživa velikega slovesa samo v domovini, ampak tudi v evropskem glasbenem svetu. To je potrdilo znova njegovo letošnje gostovanje marca in aprila meseca v Barceloni in v Monte Carlu. Ob njegovem gostovanju v Barceloni je tamošnja glasbena kritika o njegovem nastopu zapisala naslednjo laskavo ugotovitev: „Ladko Korošec nam je dal pravega španskega Sancha Pansa, takega kot bi ga izrezali iz Cervantesove knjige.“ V Monte Carlu je pel Warlaama v operi Boris Godunov, v kateri je nastopil dvakrat. Pri obeh predstavah je doživel velik uspeh, saj ga je občinstvo nagrajevalo z aplavzi kar pred odprto sceno. Že po prvi predstavi je Korošec dobil povabilo za gostovanje na Irskem prihodnje leto. Dolej je Korošec pel skoro že na vseh po-

membnejših evropskih odrih. Tako petkrat v Parizu, šestkrat na festivalu v Wiesbadnu, štirikrat na glasbenem festivalu v Lausani v Švici, trikrat v Barceloni, dvakrat v Kairu, ponovno v Celovcu, Grazu, na Dunaju, Bologni, Benetkah, Parmi, Torinu, Reggio Emiliji, Sofiji, Varšavi, Passauu, Utrechtu, Rotterdamu, Amsterdamu, Haagu, Pragi in Aleksandriji.

Inštitut za slovenski jezik pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti je marca meseca razposlal v pregled poskusni snopič Slovarja slovenskega knjižnega jezika.

Na občnem zboru Jamarskega kluba v Ljubljani so odborniki poročali, da so člani tega kluba v lanskem letu raziskali blizu 50 jam na Kaninskih podih in Veliki planini. Najpomembnejše speleološko odkritje pomenijo razsežni rovi Lipertove ali Najdene jame. Smatrajo ga za najuspešnejši prodor v neznani jamski sistem podzemne Ljubljane med planinskim poljem in Ljubljano. Govorili so tudi o nalogah, ki jih postavlja zlasti priprava svetovnega speleološkega kongresa, ki bo prihodnje leto v Ljubljani in Pistoji.

Skozi slovenske mejne prehode je prišlo leta 1963 v Slovenijo 469.629 motornih vozil. Od tega števila je bilo 455 tisoč 540 osebnih avtomobilov, kar predstavlja z 247.667 vozili v letu 1962 povečanje za 80%.

V narodni park pod Triglavom bodo meseca junija izpustili prvo družino piemontskih kozorogov. Kozorog namreč postaja tako po slovenskih planinah, kakor tudi v ostalem evropskem alpskem svetu, zelo redka planinska divjad. Najlepše in najbolj zdrave kozoroške ima Uprava narodnih parkov Piemonta v Italiji. Z njo je uprava narodnih parkov Slovenije sklenila dogovor o sodelovanju in menjavi redke divjadi. Iz Piemonta bodo dobili v Slovenijo kozoroške, Slovenija pa bo pošiljala v piemontski narodni park v Italijo družine jelenov in košut.

Republiško ustavno sodišče SR Slovenije je začelo poslovanje 15. februarja, potem, ko so člani tega sodišča podali „svečano izjavo“. To so pa storili naslednji: predstojnik sodišča Vladimir Krivic ter sodniki Milan Apih, Jože Borštnar, dr. Darko Černej, Milko Goršič, Jože Pavličič, dr. Miha Potočnik, Mira Svetina in ing. Pavel Žaucer. Po poklicu so člani ustavnega sodišča: predsednik sodišča Krivic, pravnik, Milan Apih, učitelj, ki je bil zaradi komunizma obsojen na štiri leta zapora že leta 1934, Jože Borštnar, je dovršil dveletno železniško šolo v Beogradu, dr. Darko Černej je pravnik in je pod komunisti bil poslanik v raznih državah, Milko Goršič je tehnik ter je bil tudi že pred vojno obsojen zaradi komunizma. Jože Pavličič je pravno fakulteto dokončal v Ljubljani, dr. Miha Potočnik je tudi pravnik, Mira Svetina je končala filozofsko fakulteto v Ljubljani, ing. Pavle Žaucer pa kmetijsko fakulteto v Zagrebu ter je postal komunist že kot gimnazijec. Sekretar ustavnega sodišča je Rado Taufer. Vsi uživajo polno zaupanje komunistične partije, ker so zvesti izvrševalci vseh njenih navodil in sklepov.

V idrijski občini je bilo doslej 25 krajevnih odborov. Sedaj mislijo njihovo število znižati na 19. Najmočnejša krajevna skupnost bo v mestu, za tem pa bodo občinske skupnosti v večjih podeželskih naseljih. Tako zlasti v Cerknem, Spodnji Idriji in v Črnem vrhu nad Idrijo. Ostalih 15 skupnosti bo zajemalo ostalo podeželje.

Na zadnjem zasedanju republiškega in gospodarskega zbora v Ljubljani so razpravljali o turizmu in njegovem pomenu za narodno gospodarstvo. Predstavnika sedanje kom. oblasti sta morala tudi tu priznati, da je razvoj turizma tudi zaviral dotedanja njihova krivična politika do zasebnih gostinskih podjetij. Predsednik odbora republiškega zbora za trgovino, gostinstvo in turizem Jože Tramšek je navajal, da na zaostajanje razvoja turizma vpliva več činiteljev, med katerimi je tudi nepravilno določen prometni davek. Drugi vzrok za zaostajanje gospodarske dejavnosti je prav „zaviranje razvoja zasebnega sektorja v gostinstvu in turizmu, ki lahko koristno dopolnjuje naš turistični promet“. Republiški sekretar

SPOMINSKA PROSLAVA za padle žrtve bo v nedeljo, dne 7. junija 1964, v Slovenski dvorani, Ramón Falcón 4158. Začetek točno ob 16. Društvo Zedinjena Slovenija vladno vabi vse rojakinje in rojake k udeležbi in prosji za pravočasen prihod, da ne bo moteno zvajanje programa, ki se bo pričel točno ob napovedani uri.

za turizem Janko Potočnik je pa zahteval: „Kot posledica dosedanje nesmotrne davčne politike, nerazumevanja, v mnogih primerih pa tudi starosti lastnikov se število zasebnih gostišč od leta 1958 vedno bolj krči. Zato menimo, da bo potrebno spremeniti predpise, ki onemogočajo razvoj zasebnega gostinstva ter z novimi predpisi omogočiti poslovanje zasebnih gostiln, bifejev in tudi penzionov. Z novimi predpisi bomo morali zagotoviti zasebnim gostincem sigurnost in upoštevanje njihovega vloženega dela. Dopustiti bomo morali zaposlitev tuje delovne sile, podobno kot pri samostojni obrti“.

Na osnovni šoli v Zagorju ob Savi imajo mladinski pevski zbor, ki šteje 100 članov. Vodi ga pevovodja Rihard Bauerman. V začetku maja je mladinski zbor priredil celovečerni koncert slov. umetnih, narodnih in delavskih pesmi v Grazu.

V Mariboru je ravnatelj tam. študijske knjižnice Janko Glazer pripravil spominsko razstavo ob stoletnici rojstva in 30-letnici smrti slov. pisatelja Josipa Kostanjevca. Pisatelj Josip Kostanjevec je bil po rodu Vipavčan, toda od leta 1919 pa do svoje smrti 1934 je kot učitelj v p. živel v Mariboru. Razstavljeno so bili pisateljevi prispevki v revijah, knjige, rokopisi, pisma, ocene njegovih del in spominski sestavki. Kostanjevec je svoja dela objavjal v Ljubljanskem zvonu, Slovanu, Slovenski matiči in pri Mohorjevi družbi. Slovstveni kritiki smatrajo za najboljše Kostanjev-

čevo delo njegovo novelo Ella Kostanjevec.

Umrl so v Ljubljani: Elizabeta Steinberger roj. Sajovic, Anton Dominiko, žel. v p., Anton Bazarič, glavni arhivar fin. direkcije v p., Franc Ferjan, prof. v p., Josip Kobal, strok. učitelj za slepe v p. in čebelar, Cecilija Kastelic roj. Babnik, Katarina Hermavs, upok., Marija Curk roj. Porenta, ing. Hugo Weiss, glavni tajnik Turistične zveze Slovenije, Marija Krisper roj. Šoštar, vdova po trgovcu, Katarina Petrič roj. Presker, vdova po prof. in novinarju, Franciška Lotrič roj. Srečnik, Neža Daris roj. Derenčič in Franc Čebin, pos. iz Otavice pri Ribnici, (Nežika Kreutz v Ormožu, Marija Vrečar v Rudniku, Marija Pahuļič roj. Oražem v Prigorici, Janez Pavlič, upok. železarnar na Jesenicah, Anton Cvetko, projektant-tehnolog v Vidmu-Krškem, Anica Kožuh roj. Koritnik v Zidanem mostu, Marija Ramovš v Borovnici, Ivan Pešec, pos. v Arji vasi, Ivana Jeršin roj. Kmetič v Kranju, Franc Glavnik, pismonoša v p. v Ptuj, Franja Saksida roj. Mlakar v Ivančni gorici, Karel Slavci, žel. upok. v Dol-Logatcu, Ana Rus v Vel. Česnjicah, Franciška Trnovc v Brodu, Ivan Ramšak v Hrastniku, Vlado Mlakar, geometer v Celju, Malči Lininger roj. Baloh v Marigoru, Janez Gačnik, vodja splošnega odd. Lesne industrije v Kranju, Jakob Kopač, pos. pri Sv. Jakobu ob Savi, Ivan Beranič, biv. trgovec v Rogški Slatini, Katarina Jurkovič roj. Vuk v Trzihu in Ana Janželj na Lavrici.

SLOVENCIV ARGENTINI

BUENOS AIRES

PROCESIJA svetega Rešnjega Telesa bo v nedeljo, 31. maja, v Don Boscovem zavodu v Ramos Mejii. Najprej bo ob 10 sv. maša nato pa procesija po zavodskem vrtu.

Deseti brat.

V soboto, 16. t. m. so Lanuščani igrali Desetega brata, tokrat že četrtič, v dvorani Slovenske hiše na Ramón Falcónu v Buenos Airesu. Vajeni buenosaireske točnosti so pripeljali ljudje malo pozneje, a so nazadnje le dvorano skoraj napolnili in se je igra lahko pričela. Marsikaj so režiser, njegovi pomagači in igralci se zboljšali, tako pri kulisah, obleki, izgovorjavi in igranju in Deseti brat je gladko stekel. Poneostavile bi se lahko še maske in se ne bi bilo treba držati sicer dobrih Gasparijevih ilustracij, pa bi bila zgodovinska resničnost pristnejša, masker bi imel pa hitrejši posel. V Slovenski hiši je trajala predstava dobro uro dalj, kot prej v Lanusu. Poleg zamude gledalcev so k temu pripomogle večja velikost odra, njegova manjša oprema in pa potreba prilagoditi manjše lanuške kulise večjemu prostoru. Toda ljudje so vztrajali, slišali so v dobri slovenski prav dobro igranega Jurčičevega Desetega brata in če bi brali roman, ga tudi ne bi hitreje prebrali. K delu in žrtvam pripravljeni voditelji slovenskega gledališča so takoj napravili akcijo za zboljšanje odra, ki so jo ljudje, navdušeni nad lepim igranjem Lanuščanov, radi podprli. Tako so gostje iz Lanusa s svojim delom pripomogli tudi k izpopolnitvi centralnega slovenskega gledališča. Bil je torej vsestransko lep in uspešen večer.

Prvi kulturni večer SKA

Srednjeveška skulptura na Slovenskem je bil naslov predavanja v soboto, 23. t. m. v Bullrichevi dvorani. Večer je vodil g. Ruda Jurčec, ki je pozdravil predavatelja in goste. Predavatelj g. Marjan Marolt je govoril o srednjeveškem kiparstvu na Slovenskem. Uvodoma je povedal, kakšno je bilo poznanje gradiva v času našega bivanja doma in kakšna so bila takrat prizadevanja za izpopolnitev te slike, povedal je, da je to snov raziskal po našem odhodu uspešno dr. Emilijan Cevc, čigar največje zadevno delo zdaj tu predavanje zelo olajšuje. Zahvalil se je g. Marjanu Šušteršiču za izdelavo diapozitivov ter gospe in gospodu Petričku za projiciranje. V predavanju je vse predromanske in romanske spomenike posamič omenil in označil, pokazal je na kratko in razločil velesovsko Marijo, dela mojstra solčavske Marije in nato skulpture v celjski dekaniji: v št. Petru ter v minoritski cerkvi in kapeli žalostne MB v Celju. Obširneje je govoril o čeških, bavarskih in poljskih na slovensko kiparstvo in predstavil tri glavne mojstre — kiparje na Ptujski gori. Zatem je podal še prerez dela ljubljanske kiparske delavnice, čez stvaritve gorenjskih ar-

Vsak teden ena

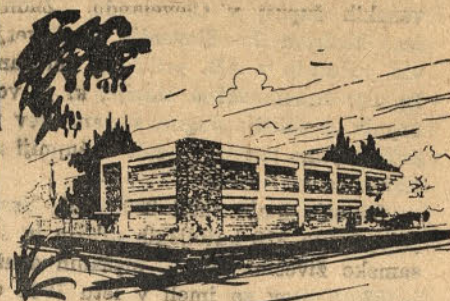
OJ TA VOJAŠKI BOBEN...

Oj ta vojaški boben,
ta bo meni veliki zvon,
oj ta mi bo zazvonil,
kadar jaz umri bom...
Bim, bom...

Oj ta vojaška sablja,
ta bo meni svetla luč,
oj ta mi bo svetila,
kadar jaz umri bom.
Bim, bom...

Oj ta zelena trata,
ta bo meni zadnji dom,
oj tamkaj bom počival,
kadar jaz umri bom.
Bim, bom...

Oj ti gorenjski fantje
bodo pokopali me,
vsi bodo me spremili
na zelene travnike.
Bim, bom...

— Rojaki v Argentini! Semenišče v Adrogue mora letos dograditi prepotrebno prvo nadstropje škofovega zavoda.

— Mislite na primerno podporo, enkratno ali v obrokih, v teku leta 1964.

— Gre za Vaše sinove, ki se vzgajajo ali se bodo vzgajali v tej ustanovi.

tinska dekleta pripravile svojim sestram pester program. S pesmijo „Pozdravljene naše sestre“, ki jo je za priložnost spesnil g. župnik Gregor Mali, so začele sestane. Voditeljica sanmartinskih naraščajnic gđc. Šaša Hartmanova je nato pozdravila vse navzoče, posebej pa še zastopnico Zedinjene Slovenije gospo Marjano Marnovo, zastopnike Slov. doma v San Martinu gg. Marinčka, Česnovarja in Smersuja, voditeljice naraščajnic gospo Cveto Brasovo iz San Justa, gospo Maro Pleško iz Carapachaya in gđc. Milo Hribar iz Ramos Mejie ter gđc. Katico Kovačev. V imenu Slov. doma v San Martinu je zbrano mladino pozdravil g. Smersu, ki je zlasti poudaril pomen mladinske organizacije za ohranitev naše mladine na tujem. Sledile so točke sanmartinskih deklet, ki jih je lepo napovedovala predsednica Irena Šušteršič. Pregljevo „Beseda materina“ je recitala Marjeta Rožanc, Levstikovo „Naša vas“ pa je deklamirala Marija Zorec. Oket sanmartinskih naraščajnic je dvoglasno zapel pesmi „Rožic ne bom trgala“ in „Ko ptičica sem pevala“. S tem je bil kulturni del zaključen. Dekleta so se nato posedle k bogato obloženim mizam, kjer so imele svojo čajanko, ki je trajala do mraka.

SLOVENCIP OSVETU

KANADA

Cbe slovenski sobotni in nedeljski šoli v župnijah Marije Pomagaj in Brezmadežne v Torontu imata v šolskem letu 1963-64 vpisanih 292 učencev. Razen slovenskih šol v Torontu delujejo slovenski šolski tečajji še v naslednjih slovenskih naselbinah v Kanadi: Montreal, Sudbury, Burlington, Hamilton, Winnipeg in London. Razen Slovencev imajo v Kanadi še svoje narodnostne šole Judje, Ukrajinci, Poljaki, Nemci, Grki, Litvanci, Latvijci, Italijani in Estonci.

V župnijski dvorani Marije Pomagaj je bil v soboto, 11. in v nedeljo, 12. aprila koncert najbolj nadarjenih harmonikarjev Fojsove šole in šole Marije Pomagaj. Koncert je vodil Kazimir Fojš. Na sobotni koncert je prišel tudi vodja mladinske oddaje na televizijski postaji št. 4 v Buffalu. Mladi svet ga pozna pod imenom Stric Jerry — Uncle Jerry. Naslednjega dne je v svoji oddaji kanadskim otrokom o nastopu mladih slovenskih harmonikarjev povedal naslednje: „Snoči sem bil v Torontu, kjer sem po posebnem privilegiju imel čast prisostvovati enemu najboljših harmonikarskih in pevskih koncertov, kar sem jih kdaj slišal. Bilo je presenetljivo doživeti poslušati dovršeno petje, rajanje in igranje otrok. Imeli boste priliko, da boste slišali prenekaterih teh korenjakov v naših bodočih programih. Zahvaljujem se župniji Marije Pomagaj za povabilo. Bil je zares razveseljujoč večer, kajti vedno me napolnjuje z radostjo, ko gledam,

kako se daje pogum mladim talentom.“

Striček Jerry je svojo besedo držal. Takoj po koncertu je izbral harmonikarja Romana Perdesa in ga priključil umetniški družini svojih mladih, ki nastopajo v televiziji.

Odbor za slovensko letovišče v Torontu je postavil na oder Diego Fabrijevo dramo Preiskava. V štirih vlogah so nastopili Stane Brunšek, ga. Zina Brunšek in Franc Torkar ter Lojze Oražem. Igra je povsem uspeša.

Slovenci na področju Toronta in okolice bodo imeli telovsko procesijo v nedeljo, 31. maja, na Slovenskem letovišču.

ZDRUŽENE DRŽAVE

„Slovenska pristava“ je imela občni zbor 22. februarja v Baragovem domu na St. Clairju. Vodil ga je prof. Vinko Lipovec. Navzočih je bilo 85 članov od katerih so imeli nekateri tudi pooblastila odsotnih. Ugotovili so, da ima Slovenska pristava 276 članov, ki so vplačali kvoto po 100 dolarjev. Iz poročil odbornikov je bil razviden lep napredek Pristave. Razpravljali so tudi o zgraditvi kopalnice in spominske kapelice. Novoizvoljeni upravni odbor je imel prvo sejo dne 3. marca v Baragovem domu in se je konstituiral takole: Predsednik Jernej Slak, podpredsednika Frank Urankar in Frank Tominc, tajnik Stanislav Vrhovec, blagajnik Pavel Košir, odborniki Vinko Ržman, Hinko Lobe, Milan Goršek, Jože Malovrh, (Nadaljevanje na 4. strani)

SLOVENCJI PO SVETU

(Nadaljevanje s 3. strani)

Maks Jerič, Franc Rihtar, Vitko Slemc, Frank Zalar; duhovni vodja č. g. Jošt Martelanc. Nadzorni odbor: Jože Nemanič, Branko Pfeifer, Vili Zadnikar; razsodišče: John Kovačič, Edvard Ljubli, John Oster.

Ta odbor se je na seji 24. marca dokončno odločil za zgraditev kopalnice na Pristavi. Takoj so pričeli z delom v upanju, da bo kopalnica dograjena do začetka kopalne sezone.

Nedavno pa je upravni odbor sporočil, da je „Odbor za postavitev spominjske kapelice na Slovenski pristavi“ tudi začel z delom in so temeljni obrisi kapelice že izgotovljeni.

Za 14. junij pa je napovedana prva prireditev na Slovenski pristavi.

Župnija sv. Lovrenca v Clevelandu

Nadaljujemo s prikazom dela slovenskih župnij v Clevelandu. Zadnjič smo bralci Sv. Slovenije po Severjevih podatkih v AD prikazali delovanje župnije Brezmadežne Marije, ki jo vodi župnik g. Matija Jager, v dan. številki pa prikazujemo razvoj in delo v župniji sv. Lovrenca.

Župnija šteje okoli 2800 duš. Vanjo je vpisanih 828 katoliških družin in 181 samsko živečih. Versko mešanih družin je 32. Krstov so imeli v letu 1963 69. Od tega je bilo 67 otrok, dva pa sta bila konvertita. Lansko leto je umrlo 31 odraslih in en otrok. Porok je bilo 21. Kot ostale clevelandске slovenske župnije, ima tudi župnija sv. Lovrenca lastno župnijsko osemrazredno kat. osnovno šolo, na kateri poučuje 6 sester dominikank in ena svetna učna moč. V tekočem letu ima šola 243 učencev in učenk. Župnijska blagajna je imela lani 71.808 dolarjev dohodkov, izdatkov je pa bilo 61.843 dol. Glavni vir dohodkov so nabirke ob nedeljah in praznikih.

Med tem, ko za ostale slovenske župnije v Clevelandu ni pisane zgodovine, za faro sv. Lovrenca obstaja. Napisal jo je biv. šentlovrenški župnik msgr. John J. Oman. Je to njegova „Kratka zgodovina fare sv. Lovrenca“, ki je bila objavljena v Grdinovi Spominski knjigi leta 1935 ob odkritju Jugoslovanskega vrta v Clevelandu.

Iz podatkov v omenjeni Omahnovi „Kratki zgodovini fare sv. Lovrenca“ je razvidno, da je pred 85 leti prišel v Cleveland prvi Slovenec. To je bil neki Janez Pintar od Sv. Gregorija na Dol. Ta mož pa ni ostal stalno v Clevelandu, zato na splošno velja Jože Turk iz Zvirč pri Hinjah za prvega slov. naseljenca v Clevelandu, ki je prišel v to mesto leta 1881 ter ostal v njem vse do svoje smrti pred 16 leti. Večje naseljevanje Slovencev v mestnem delu Newburgh se je začelo kakih 18 let po Pintarjevem prihodu, ko so slovenski ljudje dobivali zaposlitev v železarni „American Steel & Wire“. Ti ljudje so hodili v cerkev v faro sv. Vida, ki je bila ustanovljena l. 1893. V Newburghu je bila prva slovenska organizacija Samostojno podporno

društvo sv. Alojzija, ki so si ga ustanovili leta 1900 tamošnji Slovenci. Člani tega društva so začeli tudi misliti na lastno slov. župnijo v tem kraju. Do izvedbe te zamisli je prišlo po prihodu Franceta L. Kržeta, doted. prof. na kolegiju sv. Tomaža v mestu St. Paulu v Clevelandu z namenom, da bi v juž. delu mesta ustanovil slovensko župnijo. V ta namen je napravil popis slovenskih ljudi. Ugotovil je kakih 65 do 75 slov. družin. S temi ljudmi je bila nato 11. decembra 1901 ustanovljena župnija sv. Lovrenca. Ker lastne cerkve župnija še ni imela, je Krže maševal v kapeli sosednje cerkve sv. Imena. Spomladi leta 1902 pa so pri sv. Lovrencu že začeli graditi cerkev in šolo. Cerkev je bila blagoslovljena že 31. avgusta istega leta, v začetku septembra 1902 pa je farna šola tudi že sprejela prvih 80 slovenskih otrok, ki so jih učile sestre notredamke. Župnik Krže je predvideval nadaljnji razvoj farnega življenja, zato je kupil v bližini obsežno zemljišče. Kržetov naslednik v vodstvu fare je bil Josip Lavrič iz Blagovice pri Trojanah. Povečal je šolo, kupil stanovanjsko hišo za sestre dal preslikati cerkev ter postaviti tudi prostorno župnišče. Umril je za pljučnico 25. julija 1915. Za njim je prišel k sv. Lovrencu za župnika doted. mladi kaplan v fari sv. Vida John J. Oman, ki je zatem vodil faro več kot 47 let, ki je bil ne samo dober župnik svoje fare, ampak eden največjih slovenskih sinov v ZDA. Slovenski demokrati izseljenci v svetu ga bodo vedno ohranili v hvaležnem spominu, saj je bil v glavnem on tisti, ki je s pomočjo Lige slovenskim protikomunističnim beguncem lajšal trpljenje in jim pomagal do obnove človega vrednega življenja v svobodnem svetu. Msgr. Oman je bil tudi tisti plemeniti mož, ki je sprejel pod svojo gostoljubno streho in oskrbo našega pok. škofa dr. Gregorija Rožmana. Sedaj že poldrugo leto uživa zasluženi pokoj v Bethanijskem domu sester bolničark v mestu Onamia v rodni Minnesoti.

Za msgr. Omanom je župnijo sv. Lovrenca prevzel 1. julija 1962 Rev. Franc M. Baraga, clevelandski rojak, doma iz fare sv. Vida. Dragocena pomoč v vodstvu dušnega pastirstva mu je tudi Slovincem v Argentini, Avstraliji in po drugih delih sveta znani in priljubljeni Rev. Julij Slapšak, ki je bil v tej fari tudi kaplan pri msgr. Omanu, pred smrtjo škofa Rožmana pa tudi še njegov tajnik.

PO ŠPORTNEM SVETU

V Limi, glavnem mestu Peruja, je bila minulo nedeljo izbirna nogometna tekma med Perujem in Argentino za reprezentanco na Tokijsko olimpiado. Argentina je po nekaj minutah vodila z 1:0. Nekaj minut po prvem argentinskem голу je eden izmed perujskih nogometašev kršil pravila igre ter je sodnik, Urugvajec Pazos, ustavil tekmo. Žoga je medtem šla svojo pot in se znašla v argentinskem голу, tako, da bi bila tisti trenutek tekma izenačena z 1:1.

Sodnikova prekinitev igre še pred perujskim golom ni bila po godu enemu izmed gledalcev, ki je preskočil ograjo, s katero so obdana nogometna igrišča v Južni Ameriki ter se z razbito steklenico zagnal v sodnika. Policija je napadalca zbila na tla, nakar je temu priskočil na pomoč drugi, prav tako oboje rožen z razbito steklenico, za njim pa vrsta drugih izgrednikov. Policija je uporabila proti napadalcu in ostali publiki, ki se je začela valiti s tribun na igrišče, solzilne pline in policijske pse, igralci obeh moštev s sodnikom pa so se zatekli v oblačilnice stadiona. Na igrišču je prišlo do prave bitke med občinstvom in policijo, nastala je silovita zmešnjava, zaradi vsestranske uporabe solzilnih plinov s strani policije se je 45.000 glave množice polastila panika ter je začela drveti proti izhodu stadiona. V strahoviti gneči, ki je nastala, se je zadušilo veliko število otrok, žensk in moških, mnogi so bili potoptani od valeč se množice. Ljudje, ki so se izmotali iz množice, so po ulicah ob stadionu zažigali avtomobile, razbijali trgovine in jih zažigali. Ko se je z odločnim nastopom policije končno množica razpršila, so na „bojišču“ našli 265 mrtvih, nad 500 pa ranjenih.

Vlada je proglasila v Limi obsedno stanje in poslala tanke na ulice. V ponedeljek zvečer so bile po mestu demonstracije predvsem univerzitetnih študentov, ki so zahtevali odstop vlade. Po državi je proglašeno splošno žalovanje z zastavami na pol droga.

Vse svetovno časopisje komentira ta „športni“ dogodek, vatikanski Osservatore Romano pa povzema mnenje vseh s člankom pod naslovom: Množična norost.

Ameriški lahkotlet Dallas Long je ponovno izboljšal svoj rekord v metu krogla z metom 20.30.

OBVESTILA

Proslava v spomin letos umrlemu slovenskemu pisatelju Ksaveriju Mešku bo v nedeljo, 21. junija po sv. maši v Slovenskem domu v San Martinu. O pisateljevem delu bo govoril g. dr. Tine Debeljak. Podroben program bomo še objavili.

Filozofski tečaj SKAD bo v soboto, 30. maja ob 19 v Slovenski hiši. Študijski dan in občni zbor bo 14. junija. Vabljeni!

Drugi redni sestanek Slovenske fantovske zveze bo v nedeljo, 7. junija. Na programu je predavanje g. dir. Antona Oreharja o „Modernih malikovalstvih“. Fantje iz vseh odsekov prav lepo vabljeni.

Sportni dan SFZ bo v Lanusu dne 20. junija. Panoge, v katerih se bo tekmovalo so: tek na 2500 m, tek na 200 metrov, skok v višino, skok v daljino, met kroglice in met diska. Vsak odsek lahko predstavi samo šest tekmovalcev. Prijave je treba oddati do 13. junija zvečer v Slovenski hiši.

SFZ — SDO: V soboto, 30. maja ob 18 je v Slovenski hiši seja širšega odbora obeh organizacij. Na programu je priprava Mladinske akademije, ki bo letos 15. avgusta. Udeležba obvezna.

Vzajemni podporni sklad. Ob smrti gospe Elizabete Milharčič je bila njemu soprogu in članu Slov. doma v San Martinu izplačana posmrtnina za svoje. Ob tej priložnosti odbor Slovenskega doma ponovno opozarja vse zamudnike, da naj takoj poravnajo letošnji prispevek v višini 100 pesov, kajti nesreča nikdar ne počiva.

JAVNI NOTAR
Francisco Raúl Cascante
Escribano Público
Pta. baja, ofic. 2.
Cangallo 1642
T. E. 35-8827 Buenos Aires

HOTEL TIROL
(bivši hotel „Primavera“)
vam nudi lepe sobe s kopalnico,
centralno kurjavo, garaža
MAKS in ZORA RANČNIK
MAR DEL PLATA
Mitre 2024 T. E. 2-8425
Hotel je odprt vse leto

ADVOKAT
DR. JOŽE LOZAR
Tucumán 1438
T. E. 46-5458 in 40-5353
planta baja ofic. 2

V tebe mati, žena, hči, dekle, so verovali in upali moške, očetje, sinovi, ko so umirali iz ljubezni do domovine in pravice. • Utrgaj jim skromen cvet našega pelina v njih kupo devetnajstih let smrti, ki kliče v življenje.

SPOMINSKA PROSLAVA

v nedeljo, 7. junija 1964 v Slovenski dvorani, Ramón Falcón 4158

Začetek točno ob 16.

Društvo Zedinjena Slovenija

SLOVENSKA FANTOVSKA ZVEZA

organizira

LAHKOATLETSKI TURNIR

ki bo 20. junija v LANUSU

Program:

Ob 10 dopoldne:
tek na 2500 m
tek na 200 m
met krogliceOb 2 popoldne:
met diska
skok v višino
skok v daljino

Vsak odsek predstavi samo 6 tekmovalcev. Vpisnina \$ 60,— za vsak odsek. Kosilo bodo pripravili Lanuščani po nizki ceni. Prijave morajo biti oddane do 13. junija ob 21 v Slovenski hiši.

Vsi lepo vabljeni!

NAŠI MLADINI

Na obisku

Bil sem na obisku pri Jančarjevih. Mama — pridna kakor mravlja — je pletla jopo. Očka še ni bilo z dela domov. „Kje pa je Jožek?“ sem se začudil, ko nisem videl fanta.

„Oh, v sobi je. Bere. Pravi, da se uči. Ne vem, kaj je s tem. Bolj ko se uči, slabše mu gre v šoli!“ je potožila.

Stopil sem v sobo, kjer je Jožek „študiral“. Sedel je pri mizi in res ves za verovan bulil na mizo. Še slišal me ni, ko sem vstopil.

„Se učiš,“ ga zmotim v njegovem branju.

Presenečen, skoraj preplašen plane kvišku. „Oh, nekaj berem,“ pove in hoče v zadregi skriti to, kar je bral. Ni bil dovolj uren, kajti nekaj naslovov njegovega „čtiva“ sem le ujel: „Rayo rojo“, „Misterix“, „Superhombre“ in še kaj.

„Mama pravi, da ti gre slabo v šoli,“ sem bil trd z njim. „No, ni čudno. Pri takšnem branju...“

„Berem, da se jezika naučim,“ se je skušal nerodno izgovoriti.

„Če misliš, da si potreben tujega branja, si izberi kaj boljšega. Bolj prav bi pa bilo, da bi poskrbel za našo govornico. Tam ti bo pač kmalu zmanjkalo besed.“

„Kaj naj pa berem našega, ko nimamo nič!“ se je spet nerodno izgovoril.

„Beri „Božje stezice“. Če boš te vsak mesec dobro prebral, boš spoznal sloven-

ske domovino, našo zgodovino in še marsikaj drugega. Tudi kakšna slovenska knjiga, tebi primerna, se kje dobi. Ne pozabi, nikdar in nikjer ne pozabi, da si Slovenec in moraš tudi to ostati!“

Mirko Kunčič:

NAŠA ANCA

Kaj pa naša Anca dela?
Punčko ziblje, poje:
„Nina-nana, sladko spančkaj,
dete zlato moje.“

Punčka iz lesa je, Anca pravi, da je živa.
Zibajoč jo strogo kara:
„Frklja nagajiva,
če ne boš, če ne boš
kar takoj zaspala,
bom poklicala iz luknje
črnega bavbava!“

Ziblje Anca punčko svojo,
punčka noče spati.
Kdo namesto nje zadremlje?
Anca, njena mati!

Mirko Kunčič:

Bela žena in zlodej

Triglavska pripovedka

Je hlačal Janšev Grega po razdrapani soteski med Malo Grajščico in Volčjo pečjo navzdol, hlačal je in veselo piskal na žveglo. Pa se mu je kar na lepem zazdelo, da se iz Baščeve podzemeljske jame nekaj čudno svetlika. Žilica rado-

vednosti mu ni dala miru. Hotel je vedeti, kdo v jami kuri ogenj. Splezal je k jami in vtaknil glavo vanjo. Krvavoredeč plamen mu je bušnil nasproti in hud smrad po žveplu mu je udaril v nos.

„Le kakšen spak tiči v jami?“ se je začudil in se po vseh štirih skobacal v jamo. Milost božja, kako se je prestrašil! Ob ognju je po turško — s prekrižanimi nogami — sedel sam kozonogi zlodej. Zraven njega je stal velikanski sod zlatega denarja. Zlodej je nepremično zijaal v ogenj in nekaj napeto tuhtal. Najbrž je v mislih prešteval duše, ki jih je bil že v peklenški ogenj spravil. Od časa do časa si je zadovoljno pomel dlani, se odurno zarežal in se spet zamaknil v plapolajoče zublje.

Nedaleč od njega je kot kupček nesreče sedela bela žena — nekdanja mogočna grajščakinja na Grajščici. Bila je strašno neusmiljena do svojih podložnikov, zato se je morala zdaj za svoje grehe v podzemeljski jami pokoriti in zlodeju pokorna biti. Milo je uprla svoje žalostne oči v Grego in proseče zaklicala:

„Grega, reši me — in sod z zlatim denarjem bo tvoj!“

Gregi se je nesrečna gospa grozno zasmilila — zasmilil pa se mu tudi sod z zlatim denarjem, da bi za zmerom ostal v krempljih kozonogega zlodeja...

Kako naj vas pa rešim?“ je polglasno vprašal.

„Oblj zlodeja z blagoslovljeno vodo in vrzi vanj rožni venec. Tuleč bo pobegnili. Jaz bom pa rešena pokore, ti pa postaneš neznanško bogat.“

„Kako naj to storim, ko nimam s seboj ne blagoslovljene vode in ne rožnega venca?“ je ves potr. odgovoril Grega.

„Potem mi ni pomoči,“ je nesrečna žena žalostno povedala glavo.

Ta hip se je zlodej predramil iz svojih sanjarij. Planil je na noge, grozeče uprl zelenkaste oči v Grego, zaškripal z zobmi, iztegnil krempljaste tace in zatulil, da so se stresle stene:

„Črvicek človeški, zdrobim te v prah!“

Še danes vam Janšev Grega ne ve povedati, kako je iz jame prišel. Le toliko se spominja, da je pred jamo globoko zajel sapo in jo ucvrl čez dno in strn.

Pri tem je izgubil pipo, cokle, žveglo in klobuk. Razmršen kot češminov grm in razdrapan kot ptičje strašilo je prikreval v dolino. Smrdel je po žveplu, da so si vaščani zatiskali nosove in bežali od njega kot od kužnega mrliča. Vse dotlej si ubogi Grega groznega smrdu ni znebil, dokler se ni z blagoslovljeno vodo oblihl.

Nesrečna bela žena v podzemeljski jami še kar čaka svojega rešitelja. Morda je med vami, fantiči slovenski, tak junak, ki si upa z blagoslovljeno vodo in rožnim vencem iti nad kozonogega zlodeja? S tem najsilnejšim orožjem, ki ga premore svet, bi lahko ugnal peklenščaka in rešil ubogo belo ženo. Kdor je fant od fare, naj se zglesi pri uredniku tega kotička, da mu natančno opiše, kako se pride do tiste skrivnostne jame. Sod z zlatim denarjem bo potem njegov. Postal bo najbogatejši človek daleč naokoli. Pa naj potem nikar ne pozabi, koliko revnih, lačnih, nesrečnih, bolnih in pohabljenih ljudi je še na svetu, ki so potrebni pomoči. Če se teh ne bo spomnil, mu vse pridobljeno bogastvo ne bo prineslo božjega blagoslova.

PISAN DROBIŽ

Zemljepisne uganke

Stoji, stoji mogočni bor,
nikdar ne zeleni.
Brez iglic je in korenin
in Drave se drži.

V Litiji sem prvak.

Sem v Dolu zadnji spak,
v Sloveniji doma.
Kar dvakrat sem v Ljubljani,
država se me brani,
Metlika me ima.

Spreminjevalnica

Spremini kočo — po navodilih spodaj — v hišo. Spreminiti pa smeš vselej le s križcem zaznamovano črko.

K O Č A

+ — — slovenska reka
— + — del stanovanja
+ — — druga beseda za blago
— + — vodna žival
+ — — druga beseda za napako

H I Š A

Rešitve v prihodnji številki.

Rešitve ugank iz 5. številke

Skrita imena. Slovenski pesniki so: 1. Gregorčič, 2. Medved, 3. Jenko, 4. Levstik, 5. Vodnik.

Demant.

T
V R T
P R I B A
T R I G L A V
P A L E C
K A J
V

Uganka: Trava — vrata. — Dopolnilna uganka: Kosilo, krilatec, pokora, delavec, zaloga, slamica — Sila kola lomi.